

تَرْفِ رَعِي

مُحَمَّدٌ طَبِيبٌ
عَلَيْهِ

گاؤن

توت پھلا ہی لکر رُکھ نیس عام جیہے
عام جیہے رُکھ نم دھریک تے پیل نیس
عام جہیاں رکھاں وچ جیون جال دیاں
آپنی ہانڈی بیٹھاں بالن بال دیاں
سانوں ورھے ہزاراں ہو گئے نیس

پوہ مانہے

توت پھلا ہیاں لکر کیہ کم کر دے نیس
پھلکن چڑھے

نم دھریکاں پیل

نویں ہوادیاں کیکن رمزاں پڑھدے نیس
اپنے دھوں دھوانکھیاں اکھیاں ساڈیاں نوں
نہیں دیکھن دی ویہل ملی

گاؤن

رنگ لکراں داہریا پانی

انبر نیل جگے

کرو آہر منائے چیتر

اکھیں نیڑ سیک وچ ویاں

جیویں جنوراں سونہہ پانی دی

رتوں لُر کے لہرواشنا

رتیں آن چڑھے

کرو آہر منائے چیتر

سوہیاں انگلاں کر کر سہل انبر نیل نوں چھیڑے

نکے نکے بے دکھ پھلاں وچ سانولیاں خشبوئیں لہرن

ہوئے پیلے چٹ رڑے

کرو آہر منائے چیتر

ساڈیاں ہکاں وچوں پکھنوں بچڑے

لوڑن پہل اڈاری

جندر وکاں نال کھبے

کرو آہر منائے چیتر

اروڑیاں دے پھل

وسا کھ دو پہرے

بجر سو¹ اروڑیاں وچوں

سو ہے کٹورے ویہندے نیں ان چکھ نشے دے

اساں ایہناں نوں کیکن چھو ہٹائے

جد تائیں ساڈے ہتھ نوں نہ ہوون

رسیاں جیہے لسیاں ہتھاں نال نیڑے کر کے

اساں ایہناں وچ کیکن تکنے نیں

آپنے مکھدے متھڑے

جد تائیں اکھیں پک نہ پکا ون سردا² وار کرن دا

ساڈیوں اندروں اٹھنے نیں کیکن

زھر قہر دے بھنگڑے

کیکن موہدے مار دینے نیں اساں دھگان دے ڈھکنے

جد تائیں ساڈے ہتھ نوں نہ ہوون

نویاں رل دیاں سنکیاں دے ہتھ پھڑ کے

گاؤن

چڑھیا جیٹھ تے لوئیں گھلیاں
جیویں کتے تھر یہناں پھلیاں
مہر نکوراں بھریاں لوئیں
کلیاں کر کر بھیت دیندیاں
اکل وانجے ٹردیاں موڈھے بانہہ دھریندیاں
ساہ وچ ساہ رلیندیاں لوئیں
جیویں یرانے فقراں دے
قول رلن دے رل کے وار کرن دے
جیون کان مرن دے
لوئیں گھلیاں
کوئی نویاں عشق کہانیاں ہلیاں

گاؤن

بدل کنڈاوبلیوں آئے
آکھن آسین تاں اکھنے مکھنے
آکھن آسین تاں مٹی چکھنے
آکھن آسین تاں گل جگ جھپنے
جاپے کھیڈ کوئی ان ڈھٹی بکلیں مارلیاے
بدل پو لے پیریں آئے
کدیں کھنڈن کدیں جوبو جوبو گرہلکن
الرالر کرن گوشوے
آکھن آساں تاں وشنا کے وشنا
آکھن آساں تاں تل تل رشنا
آساں تاں مکلیاں مکلیاں تے ہسنا
جاپے آساں جیہڑی چت پئی دھاری
ایہہ اج ظاہر اکرن نوں دھائے

گاؤن

چپ چپیتے

ساؤن دیاں راتاں وچ مینہہ لہہ پنیدا اے

ہسڑ اندر ہنیاں اساں نہیں کدیں سوچیا

بدل کتھوں ٹرے نیں کتھے ورہ پئے نیں

اک دم ٹھنڈیاں کتھوں ہوائیں جھلیاں نیں

کنیاں تار قطاریں کیکن جڑیاں نیں

سکیاں ویہناں اندر ہڑھ کیوں چڑھ پئے نیں

نال دیاں اتے کھج کھج بہندیاں

نکی نکی ڈھواڈھوئی وچ اپنے آپ توں بے دل ہوندیاں

ساؤن دیاں راتاں داساؤنوں خیال کدے نہیں آیا

گاؤن

مینہ آوندائے

مینوں کردائے کلیاں

جیویں سمندر ہوندائے کلا

جیویں پہاڑ دیاراں اندر پھرے ہوا

ڈلھکن جیویں ڈھیر دراڈے تارے دا

مڑا پے مینہ مینوں آہندائے میں تے پانی آں

دل مینوں آہندائے اوڑک توں وی پانی ایں

پانی آ پنا رستہ آپ بنا لیندائے

لگ لگ چوندیاں چھتاں تھانیں

وچو وچ پھس دیاں کندھاں تھانیں

بالاں دیاں ٹوہندیاں اکھیاں تھانیں

مینوں روڑھ کے کھڑدائے گلیاں اندروں

دم دم چڑھدے مٹی رنگے ہڑھدے نال رلا دیندائے

سیالے دیاں جھڑیاں وچ پٹری واساں دا گاؤن

چٹی جانڈیاں پرانیاں چھتاں
نیاں ہتھ کنیاں دے
چٹی جانڈے نیں چبارے کلرے¹
نیاں ہتھ کنیاں دے
چٹی جانڈیاں نیاں ہتھ کنیاں دے
اشتہار سنگاریاں کندھاں
چٹی جانڈے نیں چبارے کلرے
نیاں ہتھ کنیاں دے
چٹی جانڈے نیں نویں ست مزلے
نیاں ہتھ کنیاں دے
چٹی جانڈے نیں مسالے اک ویہہ دے
نیاں ہتھ کنیاں دے
دھراندر نیاں ہتھ ڈھلنے نیں
باہروں آگے کلے دوکلے
ایہہ وچ رس رلنے نیں
اساں دم پٹری دا واسا

کنڈاں تنکیاں اساڈیاں اُتے

نیاں ہتھنگھ لوڑ دے

ساری دھرتی اندر پھری دا

تے ویہڑے انبراں دے

ساڈے اندر وتر جلاوے²

نیاں ہتھ فوج جوڑ دے

ایہہ فوج تاں سر پر³ چڑھسی

چڑھدے چیت رنگ کڈھسی

نیاں دب⁴ کنیاں دی

- 1- کلر مارے
- 2- سر کدا محسوس ہو دے
- 3- ضرور-لازمی
- 4- دباؤ-دب

راوی دا گاؤن

اج میں او بھڑ سنگاں
جیہڑیاں جھکاں آپے ملیاں
اجک اجک پئی لنگھاں
رقماں تارو پاری گھنن وارے
چوہاء چوہاء مینڈا ونڈو جو دیں جھب جھب وترلاون
تیر میردا کر کے پورا
ہل گھت کھاردا
پھیرن کھوٹ سہاگے
کلر فصل اگاؤن
مینڈی من تے وسیندے پیروں واہٹے
لپ لپ کلرو ہا جن جانڈے
تن من گھنٹے پاؤن
میں او بھڑ
کیویں پکیاں پلاں توں
جاگو مٹی لنگھدے پیرولا کے اکھاں
کت را نجھن داٹھانا بھلیو کت را نجھن داٹھانا
میں او بھڑ
نندر اولیاں نیناں نال کیکن نین ملا کے آکھاں
جمن لاء دیور ٹھیو

”چھپ گیا سورج کچھے رہ گئی لالی“

مینڈے وہاں بھرے سریرنوں سیک چھہاؤسکدے تن دا
میں او بھڑ

کیہنوں پچھاں میں اج کیوں روڑھن جوڑن بھلی
ٹھل ٹھل سجر کرو مینوں تسیو جرم دیو
کانگ دی جاگ لگے مینڈے سینے
آپئی رت وچوں سن مینڈ اپانی
میں آوندی توں وار پیو

رُت دے ناں

پیر سانوں ویکھن دے
تینڈے پیر کھمن اسمائیں نظر تھیں رہن اگوہے
کتے جھلن انھیر سویریں نقش اُلکین سوہے
پیر سانوں ویکھن دے

ساڈے تن وچ وسدی رات پیر تینڈے دھوندی آوے
تیریاں پیراں دا چائن پانی اسماں کولوں لنگھ لنگھ جاوے
پیر سانوں ویکھن دے

ساڈے تن دی رات نوں تینڈے مچ سورج دا گھیرا
ساڈی ڈھول دے دی دھڑکن شور دھالیں تیرا

ہووے ینہہ دی کڑتن سنگھنی

پیر سانوں ویکھن دے

ہووے گوڑھی سرڈ دی رنگنی

پیر سانوں ویکھن دے

چیترا بہار دے پاتر

(1)

چیترا بہارے گھاتے بیٹھا
میں کتاب پیا پڑھناں
اوہ اک دم آن کتاب تے لتھی اے
میں نیجھ نال اوہنوں تکناں
دونیں لتاں ایہدیاں کچھلیاں
دونیں لتاں ایہدیاں اگلیاں
چار نہیں لتاں ایہدیاں وچلیاں
دو ہتھ نہیں مونہہ دے نیڑے
ہتھاں نال ہوانوں ٹو ہے
کچھلی لت بھوا کے مونہہ تے پھیرے
سرتے تیترا میتر ٹو پی
وچ سریراے راکٹ وانگر
اک پل بلدیاں اک پل بچھدیاں متھے تے دو اکھیں دھریاں ہونیاں نہیں
ایہدے اندررت تے ہونی کوئی نہیں
بگا جیہا سنہرا پانی ہونائے
ایہدی باندھ ایہدی مرضی کیہہ اے
میرے کول جے مونا شیشہ ہووے تے میں ایہنوں ہور نیڑیوں دیکھاں

کد پھلیاں لتاں اوہنے اندر سنگیریاں
کد تیر سریرنوں چلے چاڑھ کے چھوڑیا
ورقے توں میرے سینے تیکر

پندھ کروڑاں ورھیاں دا
اوہ اک پلکاردی شیرچھال وچ چیرگئی
اک چیک جیہی
میری ہک دے اندر لیک گئی

(2)

مساں میں مڑ کے دھیان پڑھن ول لایائے
اک خاکی رنگی ڈھال کتاب تے ٹردی آوے
خاکی رنگی ڈھال دے اُتے نقش نیں لاکھے
پٹھ کون اے

میں ملکر دے دھون نوا کے کجھ کتاب نوں چاء کے
اکھاں کاغذ سیدھے کرناں
حرفاں نکلتیاں وچدیں تھلے جھاتناں
اوہ جھب ڈھال وچھا کے
نکا جیہا اک ڈس بن بہندائے
میں اک پل لئی نیجھ موکلی کرناں
تے اوہ واء سمندر اندر تاری لا جانداے
میں جیہنوں پیا ڈھال سمجھناں

او:نوں کھمب بنا جانداے

(3)

اچراں نوں اک اڈن بھمیری

کجھ کالی کجھ لال سنہری

مونہہ دے اگے بھوویں پئی

میں پھوک مارناں

ورقے اُتے چت ہوکے

اوہ نکا جیہا اک نکتہ بن گئی

میں جاتا ایہہ مرگئی اے

اوسنے پر چکارے

رُکھاں نوں اک ناچ گھیر وچ ولدی ولدی تر گئی اے

(4)

پچھوں نکلیاں نکلیاں ہریاں ہریاں پڑیاں والا

سُنڈا کتابے اُرا آئے

مال گڈی دیاں پہیاں وانگ ایہدے پیر سینکڑے

حرفاں لفظاں فقریاں وچدیں

آپنا سریر دھریکی آوندائے

اکورنگدیاں بہتیاں پیراں والیا

بھئی توں نچ نہیں سکدا

چٹے کالے کاغذتے تیرا ساوا بانا

تیری چال نوں کج نہیں سکدا
انگل نال میں اوہنوں کتابوں تھلے دھکناں
اوہ اڑدا بہند الہہ جانداے
ہریا جیہا اک لیس دا تریکا
میرے نو نہہ تے رہ جانداے

گل

سن ستر دیاں الیکشناں دی

کلیاں کنات دے اوہے

اساں آپنے آپ نوں ڈٹھاتکیاں

گھت گل باہیں گروہکے

لگے ورھیاں بدھی وچھوڑا جھل ہانیندردا

ہوٹھپی نال اساں جیہڑا چھنڈ کے سگوں تھی گئے

ہسپتالوں نکلدے با بے دیاں بولیاں

میں ڈاکدارنوں دسیا
پنڈاٹے تے ڈھڈر ہوئے امبیا
تے روح نہ کرے پانی نون
چت باہر نہ جھاتی مارے
تن وچ رہوئے مھسیا
مینوں ڈاکدار نے دسیا
تیریاں آندراں چ کیڑے نیں بابا
ڈاکدار ایہہ نہیں دسدا
میرے ورگے کروڑاں لوکیں
صدیاں بدھی ایہہ ویدن کیوں پئے جردے نیں
آکے جگ تے اکواک واری
کیوں نت پئے مردے نیں
اچے کنے کوورھے ہو ر لکسن
آندراں دے کیڑے مکسن
تے دل ساڈا اچن چیتی
اک دو جے نون ملن نون کرسی
ڈاکدار ایہہ نہیں دسدا

اک شادمانی¹ پیودی اُنجویں وڈی عید

میرے دوالے ڈھیر دتاں دیاں گھلاں دا
میرے سیک سریر دے جائے
پکڑ مشالاں بالڑیاں
مینوں لین کھیڈن نوں آئے
ملکوڑے اندروں رب ان ڈھڑا
کل دے بھاء² دی سہم چھری
میرے کنبدے ہتھ پائے
لدھی جاگ تاں سیر کدیں ادھ سیر لہا کے
میں پئے ڈنگ پائے
ہن چالیہاٹپ کے اپرتکناں
اپرولائے الاں دا
بی بی ایہہ کھلاں کسے دین پسند جماعت نوں دیئے
لکھے لگن
چالیہاٹپ کے لوڑ سکون دی ودھ جاندی اے
ترکھی بویاں ترکھارولا
جرن دا جگرا نہیں رہندا

راہک چھوہر یکے دیاں مائی ہونی نال چھیٹراں

مائی انھیری بنھ چھڈی آ کانہہ جوگی

دیوے سورج نہ ساڈی واری

کھمب ترٹی کائی ال پئی چڑھے اڈاری

دھمی تین بچو نکلنیاں

ساہ سوڑے مجھیاں دے

اُنجے نکلیاں پرانیاں بتیاں

نہ جاء کتے کھیڈن نوں

ساڈی دھکھدی تے دھوڑ کیہہ سٹی آ

انھیری بنھ چھڈی آ کانہہ جوگی

بچو انھیری میں نہ بنھی

ایہہ تاں بنھی سیانیاں کانواں

جیہناں دے شہراں وچ نکلڑے

مائی انھیری کد کھلسی

بچو انھیری تہ کھلسی

بنھ پرھے بے شہریں دھاؤ

کانواں اُتے گھت پچھیاں

چم ایہدیاں اکھاں توں لاہو

گل

مجھیل ”باہر لے“ دی اپنے پوترے نال

”سین بھالے ریڑھا“

”تیرے ہتھ وچ راساں ڈولن بابا جان دے

کل تیرے آکھے لگاں چاچے ماریائے

اکھے سورپیہ بھروتاں ریڑھا تھندائے

دده سوختے شہر نہ بجا باندھاں بھنجسن

اکھے دو واری کوٹھی لگا اے نہیں رجدا

ایہدے گٹھ گٹھ دیں بھروٹے بشری بال دی

ایہدیاں لتاں بھن کے منجی اُتے پاوساں

جیہڑے دیہوں سمھٹا سوسانوں نچ تاں لاوے نہ“

”اسیں آہو سور آں۔ سانوں ساؤ تھکدے

ساڈا ناں ای ووضو توڑ گھرتی والاں نوں

تیرے پیو دا اندر تھندا مدھائی لب دی

ایہہ رن ولٹو ہی بھر بھر شہریں پھیر دائے

ریڑھا سین بھالے لکھ نہ رہیا

یاری رزق کماونہار دی ٹھنٹی امب دی

کوئی ساج سکندر لاکے باشے پندے

کوئی مل ڈیوڑھی ٹنشن مچھ سوار کے

جتھ چایا مول ملاحظہ لاہا دیوسی
 سبھ کارو بہار مصلے چوری یاری دے
 نہیں کر کن داڑھیں زہری لقمے چو پڑے
 سبھ چائیں چائیں ملن لیف ادھرنگ دے
 ریڑھاسین بھجالے
 ہتھ نی راس بگانی ہو جاؤ کھسریا
 ساڈی اکھ پرانی گہری سرے لائے نہ
 اساں دئے پونے جیہناں رسائے ویلنے
 اساں ڈھاوئے ٹانڈے جیہڑے ترکڑ جھوٹدے
 سانوں گورے دے تنخواہی سپاہی سنگھدے
 سانوں ذیلداراں دے ڈھول چو پھیرے مخبری
 سانوں چھڈ بلارے تاڑن راٹھ کرائے دے
 پر مژن سورنوں ڈبن مہیں نوں میہنا
 ساڈا شوہ بالڑا الیہنوں دلیلاں پوہن نہ
 آکھے جدتائیں ٹھانے رہسن لٹ کے کھاونا
 اساں جدتائیں ساؤ جمن سورسد اونا
 ایہہ ٹھنڈی شرک کھرینڈھ آمیری ہک دا
 اساں تھیئا تہوں نروئے جدوں ایہہ ادھڑی
 ریڑھاسین بھجالے نہیں تاں وڈھ چھڈوں
 سوراں وچ نہیں دوہتر پوتر ہووندی
 اٹھ جیویں بھجالے ریڑھا جاندی بہاردا
 مینوں کافر کر کے مار نہ میریا ویریا“

گل

چڑیا گھردی سیردی

”جانوراں دے چھس جی بہتا کول نہیں جائی دا

دوروں دیکھو ایتھوں

اک وچارے بے زبان اتوں موسم بم دا

تھاڈ ادل پرچا ون لئی تھاڈا علم ودھا ون لئی

ایہہ ایتھے آئے نیں سارے

ہاتھی ہو یا شیر ہو یا رچھ چترے ہوئے

ایہہ نقصان وی کر سکہے نیں سوڑے پے کے

ڈرن دی گل نہیں

جنگلے توڑتے نہیں نہ سکہے

سانوں کول ہو ون دی کاہدی لوڑاے

ایہناں نوں بس دوروں دیکھو

واہ جی - چٹا دودھ میسنا

نکیاں سنگڑیاں والا

تھاڈے ہان دا

اوہ نکرے لگا گینڈھا بڈھڑا ایہہ اتباے

کیویں ہونکہ اے بیٹھا بیٹھا

بس بھج گئے سنگ کتے نکلیاں ہوندیاں

بد تمیزیاں کردا ہونا نہیں

نال دیاں نال بھردا ہونا نہیں

وڈیاں دے آکھے لگدا نہیں ہونا

بڈھے وارے ساریاں چیزاں ثابت وی نہیں رہندیاں

آؤ میسنا آؤ میسنا

سرتے پیار کرا لئو

لہ ہوں چھسم جی پولا جیہا ہتھ پھیر و سرتے

خوش ہو جاسی

چھسم ہوریں مینوں پیار کرن لئی آگئے نیں“

چھسم دا ہتھ مسان جنگلیوں اندر ہو یا ای اے

نکروں بڈھڑا گولی وانگر اڈتاراں وچ و جا

جنگلا میرے ہتھوں چھٹ گیا

بے دھیانے دشمن دا میں باڈرٹپ گیاں

اوہ اک واری بھڑکے پچھا نہہ پرندی جھل سمندر ہار کھلوتا آکھے

اوائے اسان نہیوں تینڈے جنگلے مننے

میں مٹی وچوں سنگ دی چپر چکی

اوبدے اگے شی

نہیں دھون نوا اوس ڈٹھا

نین نیناں نال گڈ کے کھلوتا آکھے

اوائے اسان نہیوں تینڈے جنگلے مننے

”آؤ چھیم جی اگے چلیے گھروی جانا نہیں“

”سنگ دی چپر جوڑ نہ لیسے“

”چلو چلو، ہن گھروی جانا نہیں“

راہ وچ موروی آونے نہیں“

سکے چکڑ وال

ڈبو ڈب سریر

لیر لنگوٹی

مٹھ پٹھیاں دی پھڑی کھلوتائے

پیدل رکشے ٹیکسیاں کاراں

اودھے کولوں لہر ولہر وگیندیاں نیں

کو کے کولے دیاں سکھنیاں بوتلاں ہار

پٹے تے ہوا سوار

سیونی اسیں ماہی مناون چلیاں

سکے چکڑ وال

ڈبو ڈب سریر

لیر لنگوٹی

مٹھ پٹھیاں نوں تكدائے

اگ بھاون والے موگھے وچوں

بمدی تراوت مل کے تلی تے

پٹھیاں نوں وتردائے

میں نیڑے ہو کھلوناں تے مینوں ہولی دتی آہندائے

رتا کو اوہلے ہو جاتینوں ویکھ کے سنگسی

”کون؟“ میں اینویں پچھناں

ہولی دتی گروہکدائے

”ویلا ہوگیائے آون دا

کدیں میل نہیں ہو یا۔ سنگسی

میں رکشیاں ٹیکسیاں پیدلاں والی لہرے لڑھدا

دفتر اں ہیاں اندر مونہہ ملاحظے بھر دا

ودھدا تھر دا

گھنے ڈیڈھ نوں مڑ کے او تھوں لنگھناں

سکے چکڑ وال

ڈبوڈب سرے

لیر لنگوٹی

مٹھ پٹھیاں دی پھڑی کھلوتائے

میں مڑ نیڑے ہوا جکناں

کن میرے نال مونہہ میدائے

”سنگسی رتا کو او ہلے“

”اے نہیں آیا“ ہا سے بھانے میں اینویں پچھناں

اوہ اچتیں سینت مار مینوں لانیجھے کردائے

دو جے پاسے و بہند اوں جیہا جانداے

اوڑ دھوا نکھے انبر چوں جیویں ہاٹھ نسرے

بُکیں دھر کے گھاہ

گوڈیاں پر نے ہونداے

اکھاں چوں گڈ پگھر دی اے
ہنڈھیا جیہا اک کھوتا ہولی ہولی آوندائے
سجے آن کے بکوں پٹھے چکدائے۔
میں پچھناں ”ایہہ کیہدائے؟“
اوہ آپ دھیانے کھوتے نال جیویں گوشہ کردائے
”کون کیہدائے دس کون کیہدائے۔“
ساہمنی ہٹی اندروں کوئی جٹا جٹانی
ڈبے تھیلے چاوندے بال ولاوندے
کارچ بہہ جانڈے نیں
رکشاں ٹیکسیاں پیدلاں والی لہرے لہرے کے
اکھوں پروکھے ہووینڈے نیں

لہوردی اک مشہور اخبار دے ایڈیٹر دی میزتوں چائے بے دھیانے واہے اکھر

لفظ اساڈے بھیڑے بوہے

جھجیاں تھانیں رنگ سینتاں

بوہے بھیڑے ای رہن تاں گاہک داشوہ پر تپے

لفظ کھلن تاں کھلن پئے

لفظ اساڈا سن ماس

گاہک دی اکھ سنہرا

تاسیں مشک دی کنڈی

پانی اکھیاں گاہک دیاں

لفظ گلکوی وچ پتھراون

تاہیوں دیہاڑی پگے

لفظ کھلن تاں کھلن پئے

لوگڑ لیراں

اندر لے دے سکے مونہہ وچ آہردے گریس لہیرے بچے

لفظ کھلن تاں کھلن پئے

پونا کالم میٹر تھڑ گئیائے

چاء سگرٹ چاء پان پشاپ

یاں باہروں آوے کوئی

گلاں گُلاں وچ مارے دھکا
کھڈے لاسنوں کڈھوگا وے ڈبا مال دا

(لوڈاُن لوڈا)

چاول ہون کے چونا ہووے
ساڈا کم اے ایتھوں چکنا او تھے دھرنا
اساں نکے مہرنوں بھردیخی دونالی

(لوڈا ان لوڈا)

چور مرے کے سادھ مرے
ساڈا کم اے جو تھاں ویہلی لیسے بھرنا
اساں وڈے مہرنوں بھردینا سونا
سج پرنائی کواری ساڈی ماں جائی کیہوی
لفظ کھلن تاں کھلن پئے
اساں لفظ لکھے نیں لیکھ نہیں لکھے

مکی سیاہی

ٹیوب د بانی بھرگئی
لفظ جلیبی بن بن لتھن

تیل بگانا

ویل بگانی

پونجھن والے جو کجھ ہتھ مونہہ لگیا پونجھن

ہٹیاں اتے لگے تولیے

ورھے چھما ہیں دھپ جانڈے نیں آپے

اُڈتی

ایہہ کون ای- ساڈے گھر وچ وڑدیاں چشتی پکھدائے

آپے پچھ لے- میں آکھناں

کتھوں آیا میں کا کا- چشتی اوہنوں پکھدائے

بیغاں لے جبال- پلویں الہ لیسم

میں ترجمہ کرناں:

پیراں دے دربار

پنڈیوں اگلا ٹیشن-

ہرن دا بچہ اے؟ چشتی ہسدائے

”ایگل اوتی-“

”آہندائی ڈیگر ہوگئی“

چشتی گھڑی دیکھ کے آہندائے بلکل ہوگئی

اوہ تل توں ووضو کر کے

چڑھدے ول مونہہ کر کے ڈیگر نیتدائے

ایہدا چڑھدے قبلہ ای- چشتی ہسدائے

”اشاں تہدے ری اوں تکشا املائے“

”اساں جدے وی مونہہ کرسائیں قبلہ ئے“

پہنچ گیا میں بھئی پہنچ گیا میں توں

چشتی دکھیاں پھڑ پھڑ ہمدائے

”بولی کیہدی ماری آوندائے؟“

”ایہدی جیبھ ج تددوائے“

”توں کنج بچھنائیں بانئی ایہدی“

”جدوں دا آیائے۔ میں ویہلا نہیں بیٹھا

میں ایہدا صوتی تجزیہ کیتائے

اصول میں لہھ لئے نیں ایہدی زبان دے۔ اگوں سوکھائے

جیم لام چے دال ڈال جے لفظ دے پہلوں آون الف بناوندائے

جیم دال نوں، سین شین نوں، وچ آون تاں لام بناوندائے

رے نوں غین وی، تے وی، میم وی کر جانداے

پر پھیر وی ایہدی گل سمجھنا نرا سائنس نہیں

کچھ کچھ آرٹ وی او

ہے سائنس پر اپیلی کیشن آرٹ ای اوہدی“

”آہو جی

ایہہ سائنس تے حصرت سلیمان توں ٹردی آئی اے

”پیو کھڈیاں تے کاریگر سو گجرانوالے

چا چا ٹرک ڈرائیور سو

باڑیوں سودا چاوندائے۔ شہر و شہر کماوندائے

لہنوں اللہ واسطے پیراں اگے نذر کیتو نیں

آہندائے بچی نہیں کرویندے

اگانہہ پچھانہہ میں ہو جلاں
اگانہہ پچھانہہ بے ہو جلاں
مھاڑے دلاں چھک کر بندے نیں
میں اودرویناں“

”تھاڑے دل سرکار کدوں دی لتھی اے خیریں“
”ٹھیکد اراے ملک ساہنے۔ چھڈ گئے اج دوپہریں
خدمت خلق دا بڑا شوق سو

رب دے خوف توں ڈردار ہندائے
آکھ گئے مینوں سرک تے بھلیا بھائے
میں کم توں ویہلا ہو کے لہنوں خدمت خلق دے چھڈ کے آوتاں
اتھے ای بیٹھیں کا کا۔ تینوں ملک صاحب ہنے لے جان دے نیں“

”ایس ملک وچ انقلاب نہ کدیں وی آیا“
میں تے چشتی گلاں کر دے سیر کرن نوں ٹرپے آں
”ایس ملک وچ انقلاب نہ کدیں وی آیا“
آسیں ہنیرے پئے پرتے آں گلاں کر دے
”تو جی ایہہ اے اتھے ای بے“
”ملک صاحب نہیں آئے کا کا“

اوہ روون ہا کا بولدائے
ہن کیوں جلساں
ڈاکو مانہہ نیڑے
مانہہ پولس آ لے نیڑے

”جے زنا تاں جھب نہڑیسیں۔“ میں آکھناں
اوہ سکے سنگھ وچوں بہی برکی جیویں پٹھاں کردائے
اوائے تینوں کہینے پھڑنائیں
چشتی آہندائے

رکھ جگرا۔ لڑ پھڑ پیر آ پنے دا۔ بوہڑے ای بوہڑے
ایتھوں بس وچ بہہ جائیشن دی
اوتھوں ٹکٹ کٹالے پنڈی دا
تے وڈے ویلے پیراں دا جا بوہا ملیں
میں آکھناں۔ میں تینوں رقعہ لکھ دیناں
جیہنوں دکھاسیں راہے پاسی
مونہوں آپ نہ پچھیں دیں
ناں کیہ اے تیرا؟

”اڈتی“

”اڈتی؟“

”اڈتی“

اوتھوں بس وچ چاڑھ کے میں تے چشتی مڑ کے ٹہلن لگ پینے آں

خرکاراں دے ڈھائے نہ چڑھ جائے۔ چشتی آہندائے
نہیں ہے ہشیار گالھڑ دا بچہ۔ میں آکھناں
”خبرے روٹی وی کے دتی ساسو“
”دیکھو۔ خیال نہیں آیا۔ اونہے منگی وی نہیں۔“

”کوئی نہیں راہ چوں ٹھنگ ٹھنگ لیسے۔“

گھنٹے ادھے گھنٹے مگروں چشتی آہندائے

یار اڈتی داخورشید نہیں بندا؟

میں سوچ کے آکھناں۔ بن تے سکدائے

اسیں اک دم دونویں بس سٹاپ ول نس پینے آں۔

پھیرا اک دم رک کے ہس پینے آں

”چنگا کل فیر“

”چنگا کل فیر“

گھرو گھریں ٹر جانے آں۔

وجہ تے کوئی نہیں

بس وجہ تے کوئی نہیں

میں دسخط نہیں کرنے

میرے عزیز-

(میری عادت نہیں

اپنے نالوں نکلیاں دے نال گوڑی گل کرن دی

میری خودی دے شایاں نہیں

پر مجبور آں معافی چاہوناں

تسین ظالم او-

تسین خود غرض او-

تہاڈے کچے فہم نے تہاڈے نفس نوں "میں" دی مایا لائی اے-

موت چورماں کر دیندی اے ساری آکڑ-

میں وی سوچ ازادی واسطے لڑدیاں

مہنگی عمر دے چوی سال ونجائے

مارکس، فرائیڈ دے آنکس دے دے

وڈیاں وڈیاں یڈھاں وچ آ پناہ تھی پیلیا

وڈے وڈے کوٹا پرانے

میرے علم تے منطق اگے کیری ہو گئے

ایہہ کاغذتساں کیہہ چا آندائے

سی آئی ڈی دے فائل گواہ نہیں
 ہر کم وچ تحریک دے میرے دسخط میرے دسخط
 بھتوں پہلاں بھتوں اُتے
 روزی دی پرواہ نہ چتا گھردی
 ماں ورجدی متاں دیندی ٹرگئی
 پرہولی ہولی بال وڈیرے ہوندے گئے
 میں اوہناں ول ویکھ ویکھ کے ہوون لگ پیا نکا۔
 جیہناں پڑاں وچ آئی تھادیں
 میں کھلیا آ یا ساں بالکے
 او تھوں مینوں ”نکل باہر“ دیاں وجن لکراں
 کلیاں ہوواں
 تے جسم دوالیوں پترے بھر بھر جاون
 اندر کالاکھان بُو بُوے
 مہل پپلا۔

گارز میں دے پٹھ کالیے
 حالے مینوں کھیڈ لین دے کھیڈ لین دے۔
 تہانوں کھنن والا کوئی نہیں
 ای سی جی دے پیر تھڑ کدے تہاں نہیں ڈٹھے
 بلڈ پریشردے آ لے دے
 اکھڑے ساہر ہاندی تہاں نئے نہیں

ایکس رے دی باری راہیں
 اگلا جہان تہاں نہیں تکیا
 شامیں گھر نہ آؤ تاں کوئی فکر نہیں کردا
 تہاڈے اندر موت جماعت کرائی نہیں نہ
 اک گھڑی وچ قید تے آس ازادی دی
 اگلی گھڑی مڑ آس قید دی
 ایہہ رجھتساں ابے نہیں چکھی۔
 (تہانوں جیل جاؤن دے شوق دی رُجھ اے)
 میں پنچھی آں
 جیہدے شکار دی باراں مہینے کھل اے۔
 جسم دے اندر موت منارا
 پنچھی جیل سپاہیاں دی
 جیہڑی قیداں وچ چکھاوے جھوٹا کھل دا
 فخر اے مینوں
 شرم نہیں کوئی
 ماں دی یاد اخیر میرے گل گھتیاں باہاں
 فجریں تسلی کر کے
 میرے سرتے اوہدیاں پھوکاں دی خشبو نے
 میریاں ڈولدیاں قد ماں نوں
 مڑ اسلاف دے پکے راہ تے جا چاڑھیا

کاغذاں اندر فوٹو لکھی اے
والد صاحب مرحوم میں میں آں
عید داموقع اے
بھولا بشر اُرومی ٹوپی
نکے نکے ہتھ دعالمی چائی بیٹھاں۔

دُھکھدیاں چویاں ورھیاں اپر تر و نکیا شربت
دھودتی گمراہی والی الٹی آپنے کڑتے اتوں
تسیں جو کجھ مینوں جان کے اتھے آن وڑے او
میں اوہ

نہ اپنا اپ گواچا لہ لیاے
میرے گھر مڑ سنھاں لاؤ۔
میں نہ کھل تہانوں دیاں

ایڈیٹور یلاں خبراں اندر نت تہاڈے گھرے نیپساں
میں تہاڈیاں چور راہواں وچ ڈاٹنا ماٹ وچھا چھوڑساں
میں دی مایاناں ہڑائے تہاڈے ہتھ وڈھا چھوڑساں
میرے عزیز۔

ایہہ کاغذ لے جاؤ
مینوں بڑا افسوس اے
معافی چاہوناں

میں ایہدے تے دخط نہیں کر سکدا۔

اک اٹ دی کندھ

(1)

اک اٹ دی کندھ اے ساڈیاں گھراں وچالے
ادھ میں ادھ شیخ صاحب نے چاڑھی اے
ایہدی چٹائی گارے دی اے
ساون بھادریں جے کوئی ایہدا گولہ بہہ جائے
اسو چڑھدیاں ادھ میں ادھ شیخ صاحب بنوالینے آں
شیخ صاحب داباغ اے گھر دا
دن پررات اوہ باغ چ محنت کردے نیں
دو جے چوتھے بہاردا میوہ ساڈے گھروی گھلدے نیں
”شاہ جی اج کل دے مینوں منڈے اصلی نہیں جے لگدے
پچی گل جے۔ تسیں جو مرضی آ کھو

انقلاب دیاں دھرتی دیاں ایہہ بانیاں پڑھ پڑھ چوڑے ہوندے رہندے نیں
پر دھرتی وچوں اگن والیاں شیواں دی ایہناں رمز نہیں جانی مٹی ہتھ نہیں مارے
اگدے رُکھ نال میرا جیہڑا رشتہ اے
میں اوہو رشتہ بندیاں وچ وی دیکھنا چاہوناں
اوہ نہ ہووے تاں گوڑ کھائی ساری جے
انقلاب تے ہٹلرنے وی آندا ای سی“
”کل والے کنوں لا جواب سن شیخ صاحب“
”اے مٹھاس نہیں پوری لے تھی۔ ہفتہ ٹھہرو“

”رنگ سوادتے سائز تہا ڈا

زرافرا ڈا اے پھل بزاردا“

”اوجی عمل بندے دا جنس منڈی دی

پیہہ جھاڑ درختاں دا اے

بندہ جھاڑا اے پیہے دا

مینوں انج لگدائے

جیویں ہتھیں اگائے ہتھیں سنبھالے زکھ میرے جسم چوں روح چوں نکلے نیں

میں چاہو ناں مینوں نت زویا پھل پیالگے

تے میں ہتھیں کھوالاں بچناں نوں

ایہہ انقلاب بے اندردا

اک دو بے نال رشتہ کیہہ اے ساڈا- پہلاں ایہہ سوال اے شاہ جی

اک دو بے نال عام گھرو کی سلام دعا دا ایہناں منڈیاں جج نہیں سکھیا

تے دھرتی دی نینہہ نویں بنیوں- دھرتی دی نینہہ نویں بنیوں“

(2)

وسا کھ چڑھے مینوں شامیں گھروچ وڑ دیاں

اک ڈھیر پچھانی ات انوکھی مہک دا مھولا آیاے

موتیے دی ایہہ ہو نہیں سکدی-

(اک ادھورا نا موتیا ساڈے ویرٹھے وی اے)

چیت وسا کیں رکھاں اندرو یک انوکھے اٹھدے نیں

مولسری سکھ چین تو تری

(ساڈے ویڑھے نکلے نکلے تن رُکھڑے نیں)

ہوسکدائے ایہہ ایہناں وچوں کسے دی ہووے

ایہی عمر گزاری اے

رُکھاں دی خشبودی اے سنجان نہ ہوئی

سچے ای نیں شیخ صاحب وی

میں مولسری سکھ چین تو تری

وارو واری سنگھناں نیڑے ہوکے

جناں نیڑے ہوناں

اونی ای خشبود راڈی ہو جاندی اے

میں ہارکے اندر رُجاناں

رکھاں نال تیرا سا نگا کوئی نہیں

ایہہ تینوں آپنا بھیت کیوں دیوں

شیخ صاحب ای سچے نیں

اگلی رات میں مڑ گھر آیاں

مہک دے جگنو گھنے انہیرے وچ پئے لک چھپ لہدے نیں

اکھاں میٹ میں مگر ہوادے ہو یاں

ہولی ہولی سرکی جاناں

اکتھاں مہک دا گلا ساہ میرے مونہہ نوں چھو ہندائے

میں ہتھ و دھا کے

اگے کھلوتے چور بجن دی بانہہ پھرن دی کرناں
 ہتھ میرا کندھ نوں وجدائے
 میں اکھاں کھولناں
 شیخ صاحب دے ویڑھے نسری
 نوں شرہہ مینوں کندھ دے اتوں آہندی اے
 ”مولسری“ سکھ چین، تو تڑی
 ساہ وچ ساڈا ساہ اے
 رُکھاں دیاں ساہواں تے
 حق مالکی اے جے نہیں لاگو ہو یا۔“
 دے دے میں شیخ صاحب ول جا کے
 رات دی گل سناوناں
 (حق مالکی والی ٹک گھسا جاناں)
 شیخ صاحب دا بھریا بھریا مونہہ کجھ سنگو جانداے
 ”مینوں کم سی۔ شامیں آپوں حاضر ہوساں“
 وگ تگ اندر ٹر جانداے نیں

اوہ دن لاء

ہن شیخ صاحب دیوں بہار دا میوہ آئی جانداے
 پر آپ جدوں وی آوندے نیں
 رُجھے رُجھے لگدے نیں
 تے کھڑے کھڑے ٹر جانداے نیں
 انقلاب دیاں بانیاں بولن والیاں دی
 بندے نال بندے دے اصلی میل دی
 گل نہیں کردے

شیشے اندر بلبلے

انارکلی وچ کارتے ہوئی ہوئی جانڈیاں
اٹھاں دساں ورھیاں دا اک بال دوالے ہو گیا میرے
بارھیں روپیں چھی نیں باجی
میں سوچیا شیشے اندر بلبلے نیں
آئے گئے دے اگے دھر نہیں سکدے
اڈیاں اڈیاں لال سوہیاں اکھاں وال اوہدے کھڑے کھڑے
کیہہ دینا جے باجی
تیرے شیشے اندر بلبلے نیں کا کا
میرے کم نہیں آونے
باری تھانیں اوہ گلاس میری جھولی اندر دھرے دھرے
چلور پیہ گھٹ دے دیو
یارھیں روپیں چھی جے ہن تے لے جاؤ باجی
جے میں لبھوں پچھیا توں کیوں پڑھد انہیں
ماں ہماراے پوچھڈ گئے۔ نکے نکے بھین بھرا نیں
اوہو کہانی کرسی ایہہ وی
جیہڑی سارے کردے نیں
کا کا ایڈی قہر دی دھپ اے چھاویں ہو جا
چلور پیہ گھٹ دے دیو
دیس روپیں چھی کتوں نہیں لبھنے باجی
میں سوچیا۔ دس روپے میں ایویں سٹاں

بلبلیاں والے شیشے توں میرا جی ہمیشاں کچا کچا ہوندا اے
 سیناں درزن انج تاں سستی رہندی اے
 مال روڈ دے کم دا بھلیکھا پیندا اے
 سیناں دے گھر جان دیاں اکوڈر مینوں لگا رہندا اے
 اوہ بلبلیاں والے گلاس اچھا کڈھ کے شربت دیندی اے
 نہیں گلاس نہیں چاہیدے کا کا
 اوہ کار دی باری تھڈ کے لانجھے ہو گیا
 کڈی بوکرا کے جیویں ڈور و لیمٹن لگ پیا ہووے
 اڈیاں اڈیاں لال سوہیاں اکھاں وال اوہدے کھڑے کھڑے
 تھوڑی دور میں جا کے سوچیا
 دس روپے تے ایویں ای خرچے جانے نیں
 پھیر سوچیا اٹھ دس آنے انجے ای لہنوں دے دیئے
 اینا چہ ایہہ دھپے کلپیاے
 کار بیک میں کر کے اوہدے کول کھلاری
 بنی صلاح پھیر باجی
 نہیں میں پچھنا سی
 توں میری گلاساں بارے گل دا برا منایا نہیں نہ
 انج لگا جیویں میرے ایہہ گل کر دیاں نوں
 اوہ بھریا بھریا جٹا بن گیاے
 لال سوہیاں اکھاں اندر کجھ نرمی کجھ بے پرواہی
 ڈونگھی جیہی او ازناں آ کھن لگا
 غم نہ کریا کرو

گل مال روڈوی

ہاڑ ہسٹری شام داویلا

مال روڈتے ٹانویں ٹانویں بندے نہیں

پڑوی اُتے دھرے سبیلی گھڑیاں اندر پانی کوئی نہیں

ہٹیاں اُتے بوتلاں بلھیاں ہوئیاں نہیں

بس تے اج کوئی آوئی نہیں

کوئی رکشہ ٹیکسی لہجے جائے ایتھوں نکلیے

ہر آوندے رکشے ٹیکسی نوں میں ہتھ دین دی کرناں

میرے نال کھلوتا

ہار موٹے والا بال میرے اگے اگے الر کے

ہر آوندے رکشے ٹیکسی کارنوں ہاروکھاون دی کردائے

میں ذرا پریرے ہو کے رکشے روکن لگ پیناں

تے اوہ مڑ میرے نال آن کے ہاروکھاون لگ پیندائے

اک کارا اوہنوں کھیہہ کے لنگھدی اے

جیویں انھے بھونڈتوں جتا آ پنا آپ بچائے وچ آو جدائے

میں اوس کارتوں بچ کے

پیر بچپا انہہ نوں کرناں

اوہ مینوں ہمدے ہمدے نوں وی موڈ ہمار کے لنگھ جاندی اے

انھا بھونڈ - میرے مونہوں نکلیائے

اوائے تیری بھین نوں - بال بولیاے

کارچیکدی پچھلے پیریں پرتی اے
ہارموتیے والا بال میرے مگر ہو گئے

میں سوچناں

میں آکھساں۔ انھیا بھونڈا

ہاڑتیرا نہیں بہتا ہنڈنا

رت پھری تے مک جانائے ایہہ لورا تیرا

توں پُچراں وچ کھستی ڈنگ لکاوندیاں پھرناے

اک نواں جوانی چڑھیا منڈا کارچوں لہنداے

ہارموتیے والے بال ول الردائے

”کیوں اوئے کیا تکلیف ہے تمکو۔ ہیں“

پھیرا وہنوں وچے چھڈ کے مینوں الر پینداے

”کیوں اوئے کیا تکلیف ہے آپ کو۔ ہیں۔“

ایہہ موئی مچھی وانگوں ایہدی اکھتے جھلی کہی اے

میں چھپے ہنڈا ہنڈا آکھناں۔ ”میں نے کچھ نہیں کہا آ پکو“

(ہن ہارموتیے والا بال میرے چھپے کوئی نہیں)

اودے نھاتے دھوتے پلے پلائے مونہہ تے

بہی جیہی مسکان اک اگھڑ آوندی اے

وادی لہرناں جیویں کھلوتے پانی اتوں

پل دے پل لئی اُلی چر جائے

اوہ کارچ بہہ کے

ٹانویاں ٹانویاں ہاڑ ہسڑیاں آ پنا آ پ بچاوندیاں لوکاں اندر و جدا

لنگھ جانداے

منشی نورے دی وار

ناں کیہ لئی دائے رُوڑیا
تیرے گھر وی ہوگیائے منڈا
ودھیں جاؤ پیداوار ہوا دی
میرا کچھ نہیں کھنا
آویں جاؤ ڈاراں بنھ کے رتیاں چجاں والیو
میں نہیں مکنا
مک گئے شکرے جیوندیاں شیمیں کھاوٹے مرٹے
تتے لہودے تڑکے ساڑے
میرا ہڈ گوشت بھ ٹھنڈا
موئے سلے سیت انگ مینوں نت بختی دا جھوٹا
تسیں ہریل
تھاڈے سوہے گانے
رت دیاں کنیاں
چھٹ اڈاری بھرم گھڑی دا
کرو وٹھ وٹھ دھرتی رُوڑی
جیون جھولا بھکھ دا رُگ
اتے موت امرج نت دا
تساں ترکھے نت پئے جھڑسو

میں ٹھنڈا

نت ہنڈساں

دھنہ مہر مینوں آ کھن لگا

غشی گل نہیں کائی

میں آ کھیا جی سرکار جی گل نہیں کائی

اے کھشی گل تاں تاہیوں ای

جے محل پوایے اوہ جیہدی جگ تے دوج نہ ہووے

میں آ کھیا جی سرکار جی

ہووے اپروں پیٹھاں ول اساری

نیہنہ اساناں اندر ہووے

کھتیاں اندر کرسی

دھنہ مہر تے اٹھ کے بہہ گیا

اپروں پیٹھاں ول اساری!

غشی جھبڈے کرو تیار

میں سائیں راج سدایا

وئی محل پوانائے

اپروں پیٹھاں ول اساری

اوئے مونہہ میرا کوئی شیشہ اے تیرا

چالیہاں دیہاں دی ویہل ای تینوں

جو سر بندھدی کرنا ای کرگھن

اپروں اسر محل سلکھنا

اڈول زویں ول آوے
نہیں تاں بچے تینڈے بھو بھرا کے ٹنگساں باہر حویلی دے
سائیں گیا

دیہنہ چالیہیں آن بوہا کھڑکا یوس
نہ تیسی نہ سالھ نہ کاٹھی
لے فشی اساں آگئے اوں
گتھلا چھنڈ یوس

توتے اڈ چڑھے اسمائیں
وت گھم گھت حویلی اپر کوکے
آنواں گھلوگارا
آنواں گھلوگارا

سائیں راج مڑ پھدیا آیا
آکھے مہرجی کار یگر تہہ آپ سداے
عمر اں دیاں دیہاڑیاں ایہناں دھروں بنھائیاں پلے
سکھراں تے ہن لگیاں گواں
چھوہیا کم ادھوا لے چھڈ کے آون کیکن تھلے

سائیں گیا تے مڑ نہ آیا
رتیاں چجاں والے گھتن سدا ہوا سائیں گھیرے
آنواں گھلوگارا
آنواں گھلوگارا
دھنہ مہر پیا چھاں کھوہے

نوریا محل کتھاں ای مینڈا

میں ہو رسدائے خمرے فارسی

بیٹھ بھیرے کرن قوالی

محل مبارک مرحبا

گنبد فلک نما شاہا

پرتوتے سوں سوں ڈار ہزاراں

آنو اناں گھلو گارا

آنو اناں گھلو گارا

خمرے فارسی اک دوواریاں لاکے ویل اڈیکن لگ پئے

دھنے مہر دے روند رفل دے دے مکے

مکیاں گاہلیں

لمکے رتے ڈیلے

چھیکو شکرے چھڈے راکھویں

شکرے چڑھن جہازاں وانگر

پرسا دے کھمب تے سوہیاں چچاں مہل پتراں وچ چھائیں مائیں

ہف ہف شکرے ڈھلن راکھویں

اُپروں ورھ پئے رولا

آنو اناں گھلو گارا

آنو اناں گھلو گارا

دھنے مہر دے جھک ورا چھیں

ہنھے شکرے کٹ کٹ مارے

شکرے ٹھنڈے تاڑ کے اپروں لتھیاں گرجاں

سج نال اوہناں بہہ بنیریاں اُتے

لائی کچھری

کندھیں وگے پر چھاویں

دھنے مہر دی اکھاسانیں

مونہہ سروٹھاں

اوڑک گٹھے سنڈھے ہاروگا یوس ہنھو کا

مینوں محل ہوائی نہیں چاہیدے

جیہڑے رقبے چھڈ گئے دھنہ اوہو پواڑا گھٹاے

کوٹھیاں شہر و شہر پوانیاں پیاں

بساں روٹو روٹ چلاناں پیاں

بنکاں کمپنیاں وچ ملنے پے گئے حصے

تسیں جی آؤ ڈاراں

ناں کیہ لئی دائے روڑیا

ارب کروڑاں تھی جاؤ

کوکی آؤ اناں گارا

کھمباں نال ہلاؤ دھرتی

ہچجاں نال اسمان کھدیڑو

تہا تھوں وال نہ کھتھا میرا

دفتر دفتر دخط میرے جیہڑا کاغذ چلے

ہر بندے دا ادھ مرداراے

کچھ اپروں کچھ پیٹھوں دھڑبھ میرے انگوٹھے تھلے

انگریز راج دے اک نابر شاعر غلام رسول دی وار

(1)

من غلام رسول دیئے مائے
میں جانناں
ایہہ سدھ سادھ نہیں کوئی چھوہر تیرا
ہڈ حرام اے اصلوں ویہڑکا
تفسیر حدیث تے فقہ مکا کے
چنگا بھلا لہہنوں علم کلام تے لایا ہا میں
رکھی مراشن دیاں نہ سنیل کرتوں ایویں جھل چترائیاں
میں جانناں چپ ایہہ کیہڑی گلوں رہندائے
منڈیاں کڑیاں نال ایہنے بہہ کے
راتیں بیت بنا دئے
ٹپے گاؤنے
میں ہوڑنا - کیوں نہ ہوڑدا
ہور کوئی لہہنوں وحی تے نازل ہون نہیں لگی
جے چھی مہینے ہوئے نیں مونہوں حرف نہیں کڈھدا
توں زنانی ذات اپں لائی لگ
رکھی مراشن آہندی اے جی رکھی مراشن آہندی اے

ایہہ سدھ سادھ تے پچھلا جرم تے آواگون

بھ لغو بات اے

کمی لوک نیں ضعف یقینے

رب گھروکا وردے نیں

گل علم دی پوہندی نہیں نیں

چپ دی متا کردے نیں

ایویں لیہنوں ویہلڑنوں اوتار بٹا بہسن نی رکتے

نہیں میں عرس تے جانا ای اے نا

نالے ای کھڑساں

آپے مرشد ہوراں کول ای رہسی

‘بھیڑی بہنی کچ منڈیکا

فیض نصیبے ہو یا تاں اوہ وی بھورا لیسے

(2)

تسین اج خلیفے بن گئے

خلقت سر رب لگ گئے مہر دینیا

اج ہوندی وڈی سرکار تہانوں میرا دسدی

گھلی بانہہ میں آکھساں

تساں بھ سڑدے او میرے پتر کولوں

اوہ عالم تسین واہک اُجبک

اوہ مخمل تسیں رتے

اوہنوں کافر مرتد سو پئے

اوہنوں گنہ بے ادبا

تہاڈے جہیاں نوں کیہ ساراے

اوہدیاں رمزاں میں جائل

گھلی بانہہ میں آکھساں

تساں دھگانے اوہدے ولوں

میلا کیتائے دل میرے ٹڈھڑے ڈولے پیردا

اج ہونڈی وڈی سرکار تینوں میرا سدھی

تھلیں پہاڑیں میں وڈی سرکار دے جوڑے سانجھے

میں پانی نہیں آندا تے سرکار نہیں ووضو کیتا

مینوں سینے لاکے آپ الایا صاحب چے

”تینڈا ہتھ اج مینڈا ہتھ نظام الدینا“

تساں ڈھوا گراہیاں فیض دی آڑھت بھالو

تساں ڈردے او

متاں غلام رسول سرکار دے نیڑے ہوونجے

تہاڈی کھرلی وچ پیا گتے مونہہ موکلا

ہرکے نے لکھیالینائے مہر دینیا

اگھ غلام رسولے داتساں مار نہیں سکدے

اوہنوں کافر مرتد ہو کو پئے

میرے صاحب دانا برد سو پئے

میں نت سرکار دے چہ نہیں لگنائے

اوہ تہانوں نہیں کجھ وی آہندا مہر دینیا
تساں رہو خلیفے

اوہنوں لے چلیاں میں نالے

سرکار اجازت دے دیتو نہیں

درس پڑھاسی

زلیا ہوس تاں داٹا پانی ٹردار ہسی

اوہدے کھیڑے پے کے کجھ نہ کھٹسو

ہتھوں جگ تے بھنڈی ہوسی تہاڈی ساڈی

(3)

میراناں نظام دین جے

باپ غلام رسولے دا

حاضر ہو یاں صاحب دی سرکارے

امنی عرض گزاراں

بہوں چنگا کیتوئی صاحب جی

جیہڑا چھوہر میرے نوں بندی خانے چا گھتیو جے

میں پیو آں

پیڑاے مینوں

پر میں نہیں چا ہوندا

ایہہ مستیمیں غیر لفظ کوئی بولے

رب دی لاٹھی بے اواز اے

میں نہیں چا ہوندا ایہدا بولیا میرے اگے آوے

دین مبین قلعہ اے ساڈا صاحب جی
تیراں صدیاں تھیں ہے قائم محکم روح دوالے
میں نہیں چاہوندا

میرے پتر کولوں کوئی ایس قلعے نوں سنھ لوائے
میں نہیں چاہوندا ایہدے بول کلے
خلقت نوں پئے پاون کراہے
لوک فسادی کارے کرن اوّالے
ناواں ایہدا لگے

زیچ ہووے سرکار صاحب دی
حاضر ہوئیاں اتنی عرض گزارن تیری لاٹ کچھری میرے صاحب
حالی ایہوں اندرے رکھو
ایہہ ندانزا دل دا صاف اے شودھا
میرا بکو پتر۔ نظر مہر دی ہووے

(4)

مینوں لے لتھا ای مائے غلام رسول دیئے
تیرا کلا پتر

میں ترے پیڑھیاں زہد صہون گھسایا
نہیں ایہدیوں اندروں میل لوہے دی دُھپی
لنگھ گئی بوہتی تھوڑی رہ گئی
منکھ دے نوں چٹھی

ہڈگال لئے
 ایہہ کوئی منزل ملے
 بھانگا نکلے
 روشن کردی اے اک دی کرنی
 لیکھ انہیرے کھلے دے
 گورے آئے
 اوہناں آن کے بھٹھیاں ٹھاریاں
 آہرن لئے پائے
 اساں ریہلاں ڈاہ سپارے کھولے
 جے نہیں پتر بگانے لاوندے ساڈیاں بیڑیاں مخزرہ بکتر اں نہ سہی
 اساں رب دے دین تے پہرہ دے کے اپنا آپ سنبھالیے
 جھلے نویں انہیری
 اپنا ساہ تاں کڈھیے سوکھا
 میرے ترونہہ پیڑھیاں دے جگراتے
 ایہدے کمی کداڑے چنی چنی کر چھڈے
 دنیا گھر دا چمین ڈھونڈیندی وتدی اے
 جند ٹھپہ گھت کھیڈن دا
 تینوں حکم حضوری وکھرا اندروں چڑھیا
 دن سرکاروسیا کیہا
 گورے دی اے کالے دی اے

توں کیوں ربّ دا ہتھ بن لتھوں میرے بھا دا

نچ جمد یوں پتر مائے غلام رسول دیئے

اساں بہہ نہیں رہنا

سول قبر وچ تھلسی

دینہہ پر رات میں پیاں ولایاں

بجھاں نفس دیاں سے رنگیاں

ایہدے کان میں آپنے انگ سہکائے

نہراں آیاں

لوکاں باغ لووائے

میرا کلا بونا کلا دا

جھمب گئی بُورا نہیری ”میں“ دی